

SKAVLBRUDD

Dødsulykke i Jotunheimen etter skavlbrudd.

Tirsdag 21.4.15 ble en mann i 30-årene funnet omkommet i et snøskred på breen i Nordre Tjønneholet i Jotunheimen, etter å ha vært savnet siden mandag kveld. Skredet må ha blitt utløst som et skavlbrudd mens mannen, som gikk til fots, befant seg på skavlen, ca 2200 m.o.h. på vestryggen av Tjønnholstind (2331 m.o.h.). Mannen falt deretter sammen med snømassene til skredets lengste utløp i en snøfylt bresprekk, ca 1800 m.o.h. Total utløpslengde fra skavlen til skredmassenes ytterste avsetning var ca 500 meter. Det var vanskelig å bedømme, men rimelig å anta at skredet økte noe i volum nedover i skredbanen.

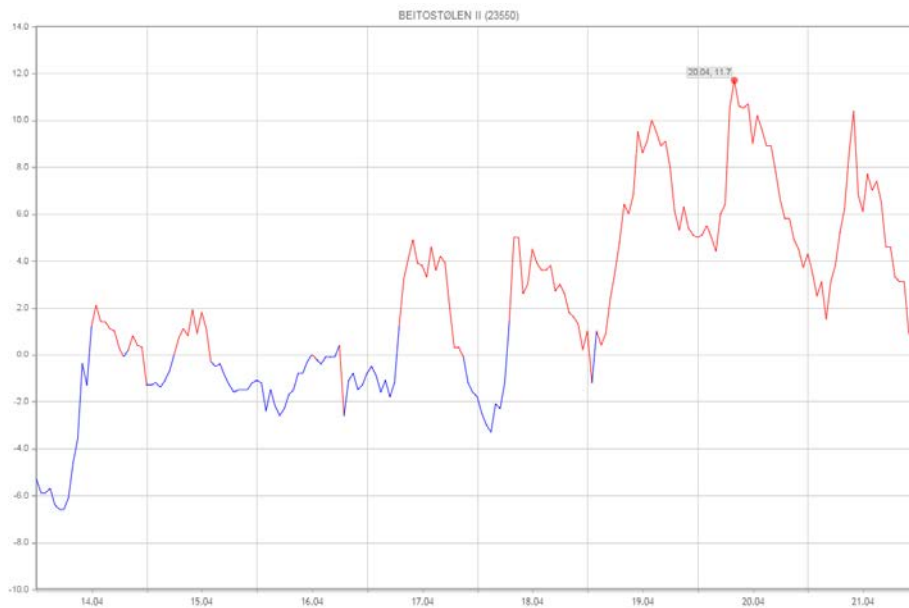

Bilde av ulykkesstedet 21.4.15. Foto: Albert Lunde, Nord-Gudbrandsdal Alpine Redningsgruppe

I løpet av leteaksjonen natt til tirsdag fant mannskaper fra Vågå Røde Kors Hjelpekorps, 330-skvadronen og Politihelikoptertjenesten spor etter mannen både oppe ved bruddkanten og i skredtunga på breen. Tirsdag formiddag ble mannen hentet ut av skredet i et samarbeid mellom Norske alpine redningsgrupper og Statens Luftambulansetjeneste.

Om vær- og skredforhold

Uken før ulykken var preget av en kaldfront med realltintervær i fjellet. Søndag 19.4.15 var det en markert temperaturstigning med stille, pent vær i Jotunheimen. Høye dagtemperaturer og solinnstråling medførte en del skredaktivitet; mest fuktige løssnøskred i siste ukes fokksnølag. Fuktighet trengte ned i snødekket, bindingene i snødekket ble generelt svekket og innsynkning økte betraktelig, særlig der hvor snødekket var tynt, og i nærheten av stein og vegetasjon.

Temperaturøkning 19. og 20. april 2015. Utsnitt fra: <http://xgeo.no>

Skredvarselet i perioden var slik:

2 Moderat

Publisert: 19.04.2015 kl 15:31

Snøskredvarsel for Jotunheimen region, Mandag 20.04.2015

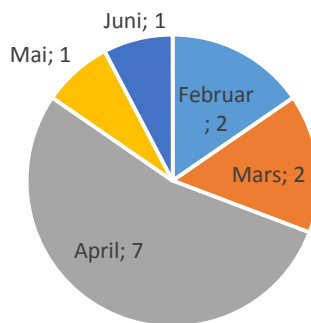
Skredfaren varierer i løpet av døgnet. Faren er størst når dagen er på sitt varmeste og i solvendte heng.

Skavlbruddulykker – litt statistikk

I perioden fra 1996 til i dag har redningstjenesten registrert 13 skavlbruddulykker, hvorav 5 i Nord-Norge og 8 i Sør-Norge. Det er sannsynligvis flere slike hendelser som ikke er registrert som redningsaksjon. 7 av ulykkene skjedde i april måned, men det er registrert ulykker i alle måneder fra februar til juni. Det var 9 dødsulykker og 4 personskadeulykker, og det var aldri flere enn 1 person skredtatt i hver enkelt ulykke. 9 av de involverte var nordmenn, mens de 5 andre var fra 5 forskjellige nasjoner. I flere av hendelsene var de skredtatte sammen med andre på tur.

9 av de skredtatte ble funnet synlige på overflaten, mens 2 ble funnet med søkestang og 2 ved hjelp av sender-mottaker-utstyr. Flere av de skredtatte var kritisk overdekket av snø (med hodet og overkroppen under snøen) selv om de var synlige på overflaten. For hendelser som ble oppdaget umiddelbart, var gjennomsnittlig responstid for redningstjenesten ca 35 minutter. Samtidig blir adkomst for kameratredning tidkrevende på grunn av høydeforskjeller. Ved skavlbruddulykker er det derfor ekstra vanskelig å komme tidsnok til å redde de som overlever selve fallet, men som er kritisk begravd.

Skavlbruddulykker; antall fordelt på måned i året 1996-2015

A. Lunde / 22-04-2015

Hvordan kan vi unngå slike ulykker?

Det er lett å tro at erfaring er det som skal til for å unngå slike ulykker. Det hjelper nok betraktelig, men som i andre ulykker, så er det ofte slik at en føler seg trygg helt til det uforutsette inntreffer. Basert på beretninger fra vitner etter slike ulykker (og litt egenerfaring), så er det mitt inntrykk at små tilfeldige og trivielle hendelser kan føre oss utfor stupet; en vott som blåser av sted - og som vi impulsivt tar noen steg for å innhente; et plutselig vindkast på en finværsdag sender oss noen steg i feil retning; en tissepause; en fotoseanse; sklir noen meter i dårlig sikt på toppen; et øyeblikks uoppmerksomhet i det vi setter utfor (feil veg); en trivelig prat med gode venner mens vi går langs fjellryggen. Fellesnevneren er at vi mister fokus; vi blir mer opptatt av det vi skal gjøre i stedet for det vi faktisk gjør. Vi skal hente votten; fange matpapiret; snakke om turen ned; ta en snarveg - alt mens vi går oss utfor kanten.

Hvem kan hjelpe oss å holde fokus? Svaret er enkelt; vi må hjelpe hverandre:

- Snakk om skavlbrudd under turplanlegging; brudd i snødekket kan skje hele året, i kaldt og varmt vær; i både tørr og våt snø.
- Rettled turkamerater som beveger seg utenfor den ytterste steinrekka
- Snakk med turfølget om muligheten for at det kan være et skår i fjellet mellom to steiner på kanten
- Gå heller i det tynne snødekket i steinura, selv om du bryter gjennom til knes; det er tryggere enn å gå på den faste, men forræderske fokksnøskavlen
- Hold god avstand; bruddet kan skje langt bak, og skavlen vipper utover (med deg oppå)
- Ved lengre opphold på en topp i finværet; marker tydelig og snakk om ytterste grensen for ferdsel.
- Et godt råd til barn; stå aldri med ryggen mot kanten – det er altfor fort gjort å ta et steg bakover
- For fotografering; kjøp vidvinkel
- Andres spor er ikke nødvendigvis de beste

Har du andre råd og erfaringer? Del dem med oss.

Albert Lunde
Observatør for NVE i region Jotunheimen